

журналу «Journal of World Business»): дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови /Катерина Володимирівна Житнікова. – Київ, 2008. – 360с.

3. Лейчик В.М. Терминоведение: предмет, методы, структура (изд. 3-е) / Владимир Мойсеевич Лейчик. М.: Изд – во ЛКИ, 2007. – 256 с.

4. Плоткін Я.Д., Пащенко І.Н.: Виробничий менеджмент /Я.Д.Плоткін, І.Н.Пащенко// Львів. – «Інтелект.» – 1999. – 258 с.

5. Скороходько Е.Ф.: Сучасна англійська термінологія/Е.Ф.Скороходько, навч. посібник, К.:УІЛМ. – 2002 – 76 с.

6. Сухачова Н.С. Структурно-семантичні й лінгвокогнітивні параметри англомовної терміносистеми менеджменту: дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – Германські мови / Наталія Сергіївна Сухачова /– Харків. – 2014. – 172 с.

Борсук Людмила Франківна,
Тернопільський національний економічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ АНГЛОМОВНОЇ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

У межах застосування сучасних методик та практики лінгвістичного дослідження доцільно застосовувати інтегративні методи, зокрема “концептуальну інтеграцію”, когнітивне моделювання. Необхідність такого поєднання пояснюємо особливостями самої природи терміна, її подвійним характером; адже англомовна банківська терміносистема (далі АБТ) – це одночасно і система знаків, і система символів, які вивчає когнітивна лінгвістика. Ще на початку становлення когнітивістики дослідники вказували на той факт, що за цією науковою парадигмою закріплено статус нового ідеального проекту, розробки якого перебувають *in statu nascendi*. Це продиктовано намаганням лінгвістики нового покоління відійти від атомарності опису, знайти структури, детерміновані соціально і комунікативно [7, с. 59].

У найзагальнішому вигляді лінгвокогнітивний підхід до АБТ спрямований на опис тих чи інших його фрагментів у термінах концептуальних абстракцій, а також на встановлення та пояснення тих постійних кореляцій, які виявляються між структурами мови та структурами знання [4, с. 20–90], тобто на поєднання ментального та вербального чинників. У цьому власне полягає новий метод – новий “ідеальний проект” у науці про термін.

Таке формування трактує кінцеву мету опису АБТ у межах когнітивної лінгвістики, встановлення відповідностей між ними і когнітивним уявленням. Передусім зазначимо, що основою концептуальної інтеграції АБТ у фінансово-економічному та публіцистичному дискурсах є метафора. У нашому дослідженні поняття *концептуальна метафора* розглядаються як засіб творення та поширення складних систем людського мислення. Трактуючи термін як когнітивну структуру, наведемо твердження Ю.С. Степанова, який цілком справедливо зауважує, що відомий у лінгвістиці семантичний трикутник

є тим структурним конструктом, котрий лежить в основі будь-якого концепту [6]. Семантичний трикутник з його трьома вершинами тлумачиться наступним чином: (1) слово пов'язане з (2) предметом позначення як його “значення” та (3) “сміслом”, котрий складає “концепт” [4, с. 27]. “Семантичний трикутник” є найоптимальнішою схемою, котрій дослідники неодноразово дорікали недосконалістю, пропонуючи її у формі “квадрата”, трапеції, багатогранника тощо.

Таким чином зазначимо, що у концептуальній структурі АБТ також взаємодіють три вершини: об'єктивна дійсність – слово (*word*); мислення, скероване на пізнання об'єктивної дійсності (*meaning*); внутрішні смислові зв'язки, які базуються та існують між двома факторами і позначають думку (*sense*) [2, с. 55-62].

У нашому розумінні процес когнітивного сприйняття інтралінгвальної та інтрадискурсної суті терміна спершу відображається у свідомості комуніканта без участі мови, і тільки згодом ця нова інформація виражається за допомогою вже наявних у мові слів. Вивчення когніції АБТ неможливе без опертя на семантичні компоненти її вихідної одиниці. Цей принцип, покладений в основу багатьох сучасних напрямків термінознавства, дозволяє по новому розглянути когнітивні особливості терміна, специфіку його функціонування у різних дискурсах, закономірності утворення.

За теорією “лінгвістичного детермінізму”, розробленою А.С. Зеленьком, концептуальна парадигма терміна є упорядкованою сукупністю лексичних одиниць, об'єднаних спільними і розрізнявальними (диференційними) множниками [3]. Концептуальна сутність терміна не у всіх випадках може бути представлена у вигляді окремих, чітко виокремлених дискретних одиниць. Принципи “дифузності” значень багатозначного терміна є вирішальним фактором, що визначають його когнітивний аспект.

Таким чином, процес концептуалізації менталітету є тлом, на якому виокремлюється “смісловий згусток” – концепт як одиниця (етнокультурного значення, що є організованою у певний спосіб мислення вибірковою множинністю конкретно зумовлених елементарних смислів у проекції на окремий фрагмент світу) [5, с. 150–154]. Концепт має подвійну природу, адже він є водночас одиницею пізнання й одиницею значення, а отже, одиницею когніції, ментальною мінімоделлю, спроектованою на окремий фрагмент світу.

На сучасному етапі видається актуальною проблема розмежування ментальної (формальної) та змістової структур концепту, за яким можуть стояти знання різного ступеня абстрагування. Власне, на цьому наголошує М. Болдирєв [1, с. 5–19], вважаючи, що поняття (концепт) містить найзагальніші суттєві ознаки предмета або явища.

Можна з упевненістю стверджувати, що концепт – одиниця пізнання “смісл – цінність”, що є певною організованою множинністю елементарних смислів, породжуваними тими чи іншими ментальними образами. Концепт – одиниця знання, що виявляє себе як змістова структура, тому у змістовому плані він ширший від поняття, оскільки відображає будь-які ознаки об'єкта, у

той час, як поняття завжди пов'язане лише з представленням низки необхідних і достатніх логічних ознак його ідентифікації [3].

Підсумовуючи висловлене, можемо стверджувати, що для належного розуміння когніції терміна необхідно виявити та виокремити у ньому базові компоненти – понятійне ядро, побічний смисл та емоційну оцінку, представлені у когнітивному механізмі транспозиції смислів у різних дискурсах.

Література

1. Болдырев Н.Н. Антропоцентричность языка с позиции разных культур / Н.Н. Болдырев // Филология и культура: материалы Междунар. науч. конф. – Тамбов, 2001. – С. 15–19.
2. Борсук Л.Ф. Структурно-семантичні та концептуально-когнітивні чинники термінотворення / Л. Борсук // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: зб. наукових праць: 10-річчю кафедри українознавства присвячується. Вип. 18 / М-во освіти і науки України, Нац. авіаційний ун-т; 2009. – С. 55–62.
3. Зеленько А.С. Проблеми семасіології у філософсько-психологічному осмисленні: монографія / А. С. Зеленько. – Луганськ: Альма-Матер, 2004. – 228 с.
4. Кубрякова Е.С. О связи когнитивной науки с семиотикой (определение интерзнака) / Е.С. Кубрякова // Язык и культура: факты и ценности. К 70-летию Ю.С. Степанова / отв. ред. Е.С. Кубрякова. – М., 2004. – С. 20–90.
5. Романюха М.В. Особливості метафоричної номінації в англійській фінансовій термінології / М.В. Романюха // Вісник СумДУ. Серія Філологія. – 2007. – №1. – Т. 2. – С. 150–154.
6. Степанов Ю.С. К общей лингвистической теории значения. Проблемы значения в лингвистике и логике / Ю. С. Степанов. – М.: Изд-во МГУ, 1964. – 360 с.
7. Фрумкина Р. М. Смысл и сходство / Р. М. Фрумкина // Вопросы языкознания. – 1985. – №2. – С. 22 - 31.

*Бурдейна Олеся Романівна,
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича*

ТРИАДА КОМПОНЕНТІВ ЗМІСТОВОЇ СТРУКТУРИ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ INSULARITY / ОСТРІВНІСТЬ

Національна ідентичність та лінгвокультурні концепти в британській мовній картині світу перебувають у центрі уваги багатьох дослідників (О. В. Городецька, П. Матузкова та ін.). Попри те, що значущість концепту INSULARITY / ОСТРІВНІСТЬ для Великобританії підкреслюють автори численних публікацій (S. Baker, A. Calder, A. Cameron, P. Mortensen, N. Rigby, J. Rüger, B. Simms, J. Scott, T. Stein, G. Trevelyan), дослідження відображення менталітету засобами вербалізації ключового концепту лінгвокультури INSULARITY / ОСТРІВНІСТЬ (далі ЛК) ще не було предметом